

мі органів внутрішніх справ. Завжди вважалось, що відокремлення процесуальної діяльності від оперативно-розшукової є одним із факторів укріплення законності. Не зовсім зрозуміло, яке місце відводиться реформаторами експертно-криміналістичній службі. Українські фахівці в галузі правоохоронної діяльності завжди стояли на позиціях, що функції поліції підлягають системному перегляду з метою виключення тих, які не мають безпосереднього відношення до охорони громадського порядку, громадської безпеки й боротьби з правопорушеннями та їх профілактикою. Не властиві поліції обов'язки підлягають передачі іншим компетентним державним органам, причому не обов'язково МВСУ.

Під час аналізу змісту Закону України «Про Національну поліцію» стає зрозумілим, що всі її функції умовно можливо поділити на такі групи:

- 1) протидія злочинності, її профілактика та попередження;
- 2) забезпечення громадського порядку, громадської безпеки;
- 3) забезпечення безпеки дорожнього руху;
- 4) забезпечення нормального й безпечного функціонування установ, організацій, підприємств.

На нашу думку, можливість досягнення позитивних результатів діяльності правоохоронних органів України, насамперед Національної поліції України, пов'язується з удосконаленням організаційної структури, її раціоналізацією, ліквідацією зайвих ланок, скороченням чисельності та асигнувань на утримання апарату управління, створенням належної системи стимулювання працівників поліції і надійних запобіжників корупції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Structure of the Ministry [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://police.ge/en/ministry/structure-and-offices>.
2. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
3. Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 2001. – № 8 : Законодавство України про судову і правоохоронну діяльність. – 352 с.
4. Бандурка О.М. Управління в органах внутрішніх справ України : [підручник] / О.М. Бандурка. – Х. : Ун-т внутр. справ, 1998. – 480 с.
5. Лисюченко В.П. Теорія управління органами внутрішніх справ : [навч. посібник] / В.П. Лисюченко, П.В. Ольховик. – К. : ПАЛИВОДА А.В., 2004. – 128 с.

УДК 321.7

ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ (НА ДОСВІДІ КРАЇН ПРИБАЛТИКИ ТА ГРУЗІЇ)

Фільштейн М.В., старший слідчий
слідчого управління

Головне управління Національної поліції в Кіровоградській області

У статті розглянуто питання реформування Національної поліції України як складової частини органів внутрішніх справ та можливість використання досвіду країн Прибалтики й Грузії.

Ключеві слова: поліція, структура поліції, міністерство внутрішніх справ, реформи поліції, міжнародний досвід.

В статье рассмотрены вопросы реформирования Национальной полиции Украины как составной части органов внутренних дел и возможность использования опыта стран Прибалтики и Грузии.

Ключевые слова: полиция, структура полиции, министерство внутренних дел, реформы полиции, международный опыт.

Filshteyn M.V. DETERMINATION OF SPACE POLICE UKRAINE NATIONAL SYSTEM OF INTERNAL AFFAIRS (ON THE EXPERIENCE OF THE BALTIC STATES AND GEORGIA)

In the article examined the question of reformation of the National police of Ukraine as the component part of the organs of internal affairs, and possibility of the use of experience of countries of the Baltic States and Georgia.

Key words: police, structure of police, ministry of internal affairs, reforms of police, international experience.

Розпочатий процес реформ в аналізованій сфері потребує розуміння шляхів досягнення позитивних результатів. Першим кроком до створення сучасної правоохоронної системи стало прийняття Закону України «Про Національну поліцію», відповідно до якого замість міліції як виконавчого органу створено центральний орган виконавчої влади – Національну поліцію України. Однак це лише перший крок. Якими будуть подальші кроки, залежить від тактики й стратегії реформації та місця поліції в правоохоронній системі.

У сучасному світі використання на практиці кращого зі світового досвіду є важливим фактором розвитку органів внутрішніх справ як про-

фесійного, ефективного, стабільного й авторитетного органу державної влади [1, с. 5].

У цьому сенсі, на нашу думку, цікавим є досвід міністерств внутрішніх справ держав, які раніше входили до складу СРСР, а нині входять у Європейський Союз. Із цього боку важливо побачити й оцінити досвід побудови правоохоронної системи в державах Балтії як таких, що разом з Україною входили до складу Радянського Союзу, проте сьогодні увійшли до складу Європейського Союзу як рівноправні його члени, а також досвід Грузії.

Одним з елементів реформування правоохоронної системи є визначення місця поліції в системі Міністерства внутрішніх справ України,

взаємовідносин Національної поліції України та Міністерства внутрішніх справ України. Вирішення цієї проблеми пов'язується, зокрема, з вивченням і науковим аналізом вітчизняного й іноземного досвіду.

Відомо, що поліцейська система Естонії наслідує скандинавську модель «невоєнізованої» поліції, яку визнає Європейський Союз. Її створено 1 березня 1991 р. згідно із Законом Естонії «Про поліцію». На підставі цього закону було ліквідовано радянську міліцію, створено поліцейські префектури відповідно до адміністративно-територіального поділу держави. Поліція Естонії є складовою частиною Міністерства внутрішніх справ Естонії, що суттєво відрізняє цю країну від Норвегії та Швеції, у яких поліції введено до складу міністерств юстиції. Поліція входить до складу Міністерства внутрішніх справ Естонії на правах департаменту. У свою чергу до складу Департаменту поліції входять загальногалузеві служби: Центральна кримінальна поліція, Поліція внутрішньої охорони, Центр судової експертизи й криміналістики, Поліцейська школа, а також територіальні органи поліції у вигляді чотирьох префектур. Особливістю системи Міністерства внутрішніх справ Естонії є те, що, крім Департаменту поліції, до його складу входить також Департамент поліції безпеки, який відповідає за здійснення контррозвідки, боротьбу з тероризмом, корупцією, наркобізнесом, здійснює оперативно-розшукові заходи в цій сфері, координує діяльність органів поліції й органів державної безпеки [2].

У Латвії після розпаду Радянського Союзу було створено поліцію, яка входить у систему Міністерства внутрішніх справ Латвії разом із Державною прикордонною охороною. Правовою базою діяльності поліції в Латвії є Закон Латвії «Про поліцію», Закон Латвії «Про поліцейську діяльність», Статут поліцейської служби. Поліція включає Державну поліцію, Поліцію безпеки (Таємна поліція) та муніципальну поліцію. Державна поліція здійснює охорону громадського порядку й профілактику правопорушень, розкриття та розслідування злочинів, правозастосовні функції, надає допомогу населенню в захисті прав людини. Структурно до складу Державної поліції входять Центральне управління кримінальної поліції, Центральне управління адміністрування, Центральне управління громадського порядку, Транспортне управління, Управління судової експертизи, Бюро внутрішньої безпеки, інші підрозділи, що забезпечують діяльність основних служб, а також Академія поліції. На місцях створено муніципальну поліцію – комісаріати поліції, які структурно входять до муніципального управління Державної поліції, проте водночас підпорядковуються органам місцевого самоврядування [3].

Поліція Литви також входить до складу Міністерства внутрішніх справ Литви на правах департаменту разом із прикордонною й міграційною службами, пожежною охороною, підрозділом розслідування фінансових злочинів тощо. Сьогодні в Литві основним документом, що регламентує діяльність поліції, є Закон Литви «Про поліцейську діяльність». До складу поліції входять Бюро кримінальної поліції, Дорожня поліція, Криміналістичний цент, Антитерористична команда «Aras», Поліцейська школа, територіальні поліцейські підрозділи. Очолює литовську поліцію Генеральний комісар поліції [4].

До складу Міністерства внутрішніх справ Грузії входить безпосередньо Національна поліція, що складається з Кримінальної поліції, Патрульної поліції, Відділу спеціальних операцій, Бюро поліцейських інспекторів, Поліцейської академії. Крім того, до складу Міністерства внутрішніх справ Грузії входять внутрішні війська, прикордонний контроль, відділ контррозвідки, відділ протидії тероризму, відділ конституційної безпеки [5].

Аналіз повноважень міністерств внутрішніх справ зазначених держав свідчить, що до їх управлінських функцій належать такі:

- участь у розробці загальнодержавних програм у сфері охорони громадського порядку, громадської безпеки та боротьби зі злочинністю;
- взаємодія з парламентом, урядом, іншими міністерствами й відомствами;
- співробітництво з урядовими та правоохоронними органами іноземних держав, неурядовими організаціями;
- підготовка пропозицій щодо укріплення законності й правопорядку;
- розробка програм кадрового та матеріально-технічного забезпечення правоохоронної діяльності;
- визначення пріоритетних напрямів діяльності підлеглих підрозділів, у тому числі поліції.

У міністерствах внутрішніх справ аналізованих країн ми не побачимо галузевих служб, які безпосередньо здійснювали б функції щодо охорони громадського порядку, громадської безпеки та боротьби зі злочинністю.

Досвід зазначених держав свідчить, що процес реформування правоохоронної сфери можна починати з уточнення мети, завдань, функцій і методів діяльності органів внутрішніх справ та поліції з розмежуванням функцій стратегічного планування та функцій охорони громадського порядку, громадської безпеки й боротьби з правопорушеннями, що можна реалізувати шляхом визначення функцій і відокремлення організаційної структури.

Згідно із Законом України «Про Національну поліцію» діяльність поліції спрямовується й координується Кабінетом Міністрів України через міністра внутрішніх справ України. Закон визначає, що на міністра внутрішніх справ України покладається обов'язок щодо формування державної політики у сфері правопорядку, нормативно-правового забезпечення діяльності поліції, затвердження стратегічних програм діяльності та пріоритетних напрямів роботи поліції, забезпечення виконання міжнародних договорів України, які належать до сфер діяльності поліції, ведення й використання баз (банків) даних, розподілу бюджетних коштів, що виділяються для діяльності поліції.

Систему поліції складають центральний орган управління поліцією та територіальні органи поліції. До складу апарату центрального органу управління поліції входять організаційно поєднані структурні підрозділи, що забезпечують діяльність керівника поліції, а також виконання покладених на поліцію завдань: кримінальна поліція, патрульна поліція, органи досудового розслідування, поліція охорони, спеціальна поліція, поліція особливого призначення [6].

Таким чином, Національна поліція України є виконавчим органом, який діє в професійній діяльності самостійно. Відповідно до змісту закону Міністерство внутрішніх справ України не

має права втручатись у професійну діяльність поліції. На Міністерство внутрішніх справ України покладається розробка стратегії діяльності поліції, її фінансування, законодавча діяльність у сфері діяльності поліції.

Досвід держав, які постраждали на пострадянському просторі, свідчить, що за Міністерством внутрішніх справ України необхідно залишити лише функції, пов'язані з розробкою стратегії, плануванням, кадровим і матеріально-технічним забезпеченням. Водночас Національна поліція України як створений новий центральний орган виконавчої влади повністю переорієнтовується на виконання професійних функцій. У поліцію передаються всі галузеві підрозділи, які зосереджуються безпосередньо на охороні громадського порядку й громадської безпеки та боротьбі з правопорушеннями.

Досить високий рівень суспільної довіри, активна участь населення в охороні громадського порядку, прагнення молоді служити в поліції свідчать про можливість запозичення прийнятного для України досвіду її діяльності (після уважної й критичної оцінки позитивних і негативних сторін її роботи) з метою вдосконалення діяльності органів внутрішніх справ України. Водночас необхідно пам'ятати, що поспішні й непродумані дії

щодо реорганізації державного апарату можуть мати також негативні наслідки. Вони вносять значну дезорганізацію в роботу, ламають установлені зв'язки, відволікають працівників від виконання основних обов'язків [7, с. 31].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Реформирование полиции в странах Центральной и Восточной Европы: процесс и прогресс / под ред. М. Капарини, О. Маренина. – К. : Задруга, 2005. – 296 с.
2. Прокудина Е.В. Организация полицейской системы Эстонии / Е.В. Прокудина // Административное право и процесс. – 2009. – № 6. – С. 24–25.
3. Бирюков П.Н. Полиция Латвийской Республики / П.Н. Бирюков // Евразийский юридический журнал [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.eurasialaw.ru/index.php>.
4. Полицейская система Литвы [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.policija.lt/index.php?id=11388>.
5. Министерство внутренних дел Грузии [Электронный ресурс]. – Режим доступа : https://ru.wikipedia.org/wiki/Министерство_внутренних_дел_Грузии.
6. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
7. Петков С.В. Эффективный менеджмент в органах внутренних дел : [монография] / С.В. Петков. – Симферополь : Таврия, 2004. – 564 с.

УДК 342.9.03

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ НАСИЛЬСТВА В СІМ'І

Шестак Л.В., к. ю. н.,
доцент кафедри цивільного, господарського,
адміністративного права та процесу
Чернігівський національний технологічний університет

Козинець І.Г., старший викладач
кафедри цивільного, господарського, адміністративного права і процесу
Чернігівський національний технологічний університет

У статті піднімаються питання про особливості застосування заходів адміністративної відповідальності за вчинення насильства в сім'ї. Автори визначають причини вчинення насильницьких дій, недоліки та шляхи удосконалення чинного законодавства щодо кваліфікації відповідних діянь.

Ключові слова: сім'я, насильство, адміністративна відповідальність, санкції, потерпілий, суб'єкт насильства.

В статье поднимаются вопросы особенностей применения мер административной ответственности за совершение насилия в семье. Авторы определяют причины совершения насилия, недостатки и пути совершенствования действующего законодательства по квалификации соответствующих действий.

Ключевые слова: семья, насилие, административная ответственность, санкции, потерпевший, субъект насилия.

Shestak L.V., Kozynets I.G. FEATURES OF ADMINISTRATIVE RESPONSIBILITY FOR COMMITTING FAMILY VIOLENCE

In the article the issues of application of measures of administrative responsibility for committing domestic violence are raised. The authors define the causes of violence, defects and ways of improving current legislation for the qualification of corresponding actions.

Key words: family, violence, administrative responsibility, sanctions, victim, subject of violence.

Постановка проблеми. Економічні, соціальні, політичні негаразди, які мають місце у нашій країні, негативно впливають на стан соціально-психологічного комфорту наших співвітчизників. Наслідком такої незахищеності є психічна або фізична агресія багатьох громадян нашої країни, що виливається на тих, хто працює або проживає поруч. На жаль, досить часто об'єк-

том такої агресії стають діти, які проживають у сім'ї. Дуже важко прогнозувати, контролювати або зупиняти невинуватого агресію в суспільстві. Але ще важче це зробити у тих випадках, коли насильство має місце в сім'ї щодо дітей, коли такі факти можуть бути невідомі стороннім особам або будь-кому, хто міг би зарадити ситуації.